

บทคัดย่อ

สถานะทางกฎหมายมีความสัมพันธ์กับการเป็นผู้ทรงสิทธิตามกฎหมาย โดยภายใต้ระบบกฎหมายไทยมีเพียง “บุคคลธรรมดา” และ “นิติบุคคล” เท่านั้นที่เป็น “ผู้ทรงสิทธิ” ที่มีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย แต่อย่างไรก็ดี พบว่า มีองค์ภาวะบางลักษณะที่แม้กฎหมายจะได้ให้การรับรองสิทธิบางประการไว้แล้วก็ตาม แต่ไม่เป็นผู้ทรงสิทธิตามกฎหมาย อันได้แก่ ชุมชน โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้ให้การรับรองสิทธิของชุมชนในการใช้สิทธิเรียกร้องในกระบวนการยุติธรรม อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนมีสิทธิเรียกร้องในกระบวนการยุติธรรมในทางปกครอง แต่ไม่รวมถึงสิทธิเรียกร้องในกระบวนการยุติธรรมทางแพ่งและทางอาญาด้วย จึงส่งผลถึงการเรียกร้องค่าเสียหายที่เกิดจากการกระทำของเอกชนที่เกิดต่อชุมชน ดังนั้น เพื่อรับรองสถานะของชุมชนจึงควรที่จะตรากฎหมายให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ โดยคำนึงถึงหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนเป็นสำคัญ